

ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΝ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ

ΕΠΙ Τῆ 1600ῃ ΕΠΕΤΕΙῶ ΑΠΟ ΤΗΣ ΣΥΓΚΛΗΣΕΩΣ
ΤΗΣ Β' ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ (381-1981)

Υ Π Ο

ΗΛΙΑ Δ. ΜΟΥΤΣΟΥΛΑ

Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἀπὸ τῆς 24ης μέχρι καὶ τῆς 27ης Αὐγούστου συνεκλήθη ἐν Θεσσαλονίκῃ ὑπὸ τοῦ «Πατριαρχικοῦ Ἰδρύματος Πατερικῶν Μελετῶν» Θεολογικὸν Συμπόσιον, ἵνα ἐορτασθῇ ἡ 16ῃ ἑκατονταετηρίς ἀπὸ τῆς συγκλήσεως τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Τὸ Συνέδριον συνεκλήθη ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν προστασίαν τῆς Α.Θ. Παναγιώτητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Δημητρίου, τὸν ὁποῖον ἐξεπροσώπησεν εἰς τὸ Συνέδριον ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων.

Τὴν 24ην Αὐγούστου ἐγκατεστάθησαν οἱ σύνεδροι εἰς τὸ ξενοδοχεῖον «Φιλίππειον» εἰς ἐξαιρετον φυσικὸν περιβάλλον. Τὸ Συνέδριον ἔλαβε χώραν εἰς τὰς ἐγκαταστάσεις τοῦ Ἰδρύματος, τὸ ὁποῖον στεγάζεται ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βλατάδων.

Αἱ ἐργασίαι τοῦ Συνεδρίου ἤρχισαν τὴν Τρίτην 25ην Αὐγούστου διὰ πανηγυρικῆς Θείας Λειτουργίας εἰς τὸ καθολικὸν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βλατάδων, εἰς τὴν ὁποίαν ἐχοροστάτησεν ὁ Μητροπολίτης Ρόδου κ. Σπυρίδων. Κατὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν ἐναρκτήριον συνεδρίαν ἀπηύθυνε χαιρετισμὸν πρὸς τοὺς Συνέδρους ὁ πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἰδρύματος, μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων, ἐν συνεχείᾳ δὲ ὁ Διευθυντῆς τοῦ Ἰδρύματος καθηγητῆς κ. Παναγιώτης Χρήστου, εἰς σύντομον ὁμιλίαν ἀναφέρθη εἰς τὴν δραστηριότητα τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἰδρύματος Πατερικῶν Μελετῶν. Ἀκολουθῶς ἐγένετο ξενάγησις εἰς τοὺς χώρους τοῦ Ἰδρύματος κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ Σύνεδροι ἐπεσκέφθησαν ὄχι μόνον τὰς βιβλιοθήκας τοῦ Ἰδρύματος ἀλλὰ καὶ τὸ ἀρχεῖον τῶν μικρογραφιῶν τῶν χειρογράφων τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Ἡ σπουδαιότητα αὕτη ἐργασία ἔχει σχεδὸν ὀλοκληρωθῆ, εἶναι δὲ δυνατὸν εὐκόλως νὰ ἀναπαραχθοῦν ἀντίγραφα τῶν διαφόρων κωδίκων εἴτε εἰς μικροφίλμς εἴτε ἐπὶ χάρτου πρὸς χρῆσιν τῶν ἐρευνητῶν.

Κατὰ τὴν ἀπογευματινὴν συνεδρίαν ἐν πρώτοις μὲν ὁμιλήσεν ὁ καθηγητῆς καὶ ἀκαδημαϊκὸς κ. Κωνσταντῖνος Μπόνης μὲ θέμα «Τὰ προηγηθέντα τῆς συγκλήσεως τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ ἡ δρᾶσις τοῦ Γρηγορίου

τοῦ Θεολόγου ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἀκολούθως ὠμίλησεν ὁ γράφων μὲ θέμα «Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος καὶ Γρηγόριος ὁ Νύσσης» καὶ ἐν συνεχείᾳ ἡ δις Ἀλικὴ Στουγιαννάκη μὲ θέμα «Ἡ προσωπικότης τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδοσίου Α'». Ἠκολούθησε συζήτησις ἐπὶ τῶν ἀνακοινώσεων. Τὸ αὐτὸ ἐγένετο καὶ διὰ τὰς ἐν συνεχείᾳ δοθείσας ἀνακοινώσεις. Οὕτως οἱ σύεδροι εἶχον τὴν δυνατότητα νὰ ἐκφέρουν τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐπόψεις, ἐφ' ὧν τῶν προβληθέντων θεμάτων.

Τὴν ἰδίαν πρώτην ἡμέραν τοῦ συνεδρίου ἠκούσθησαν καὶ αἱ ὁμιλίας τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Μ.Ε. δρ. κ. Ἀθανασίου Θεοχάρη ὡς καὶ τοῦ μοναχοῦ π. Μαξίμου Λαυριώτου. Οὗτοι ἀντιστοίχως ἀνέπτυξαν τὰ θέματα. «Αἱ βιβλικαὶ προϋποθέσεις τῆς περὶ Ἀγίου Πνεύματος διδασκαλίας Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου» καὶ «Ἐκκλησιολογικὴ θεώρησις τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου». Ἡ ὁμιλία τοῦ πρωτοπρεσβυτέρου καθηγητοῦ Ἰω. Ρωμανίδου περὶ τῶν Ἐκκλησιολογικῶν προϋποθέσεων τοῦ περὶ Ἀγίας Τριάδος δόγματος», ἡ ὁποία ἐπίσης διελαμβάνετο εἰς τὸ πρόγραμμα δὲν ἀνεγνώσθη θὰ συμπηληφθῆ ὅμως εἰς τὸν ἐκδοθησόμενον τόμον.

Τὴν Τετάρτην 26ην Αὐγούστου ἐγένοντο αἱ ἀνακοινώσεις τοῦ καθηγητοῦ κ. Νικολάου Τωμαδάκη μὲ θέμα «Ἡ ἐπίδρασις τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου εἰς τὴν Ὁρθόδοξον λειτουργικὴν ὑμνογραφίαν καὶ ἰδίᾳ τὸν Ρωμανόν» καὶ τοῦ δρος Θεοχάρους Δετοράκη μὲ θέμα: «Ἡ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος στὸ ἑορτολόγιον καὶ τὴν ὑμνογραφίαν». Ἠκολούθησαν αἱ ὁμιλίας τοῦ καθηγητοῦ καὶ ἐφόρου τοῦ Ἰδρύματος Πατριαρχικῶν Μελετῶν κ. Θεοδώρου Ζήση μὲ θέμα «Ἡ συμμετοχὴ τῶν Δυτικῶν εἰς τὴν Β' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον» καὶ τοῦ πρωτοπρεσβυτέρου καὶ ἐπιμελητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Γεωργίου Μεταλληνοῦ περὶ τῆς «Ἐρμηνείας τοῦ Ζ' κανόνος τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὑπὸ τῶν Κολλυβάδων καὶ τοῦ Κωνσταντίνου Οἰκονόμου».

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας ὠμίλησεν ὁ ἱερομόναχος π. Ἀναστάσιος Παπαϊωάννου περὶ τῆς «Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ τῆς σχέσεως τῶν Ἐκκλησιῶν», ὁ καθηγητὴς κ. Εὐάγγελος Χρυσός, «περὶ τῶν κανόνων β' καὶ γ' τῆς Δευτέρας Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ τῆς δικαιοδοσίας τοῦ ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως» καὶ ὁ ὑφηγητὴς κ. Ἀθανάσιος Ἀγγελόπουλος μὲ θέμα «Ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἰλλυρικοῦ καὶ ἡ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος». Ἡ ὁμιλία τοῦ μοναχοῦ π. Θεοκλήτου Διονουσιάτη «περὶ τῶν ἱερῶν κανόνων τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου κατὰ τὸν ἅγιον Νικόδημον τὸν Ἀγιορείτην» δὲν ἀνεγνώσθη θὰ περιληφθῆ ὅμως εἰς τὰ πρακτικὰ τοῦ Συνεδρίου.

Αἱ ἀνακοινώσεις τῆς Πέμπτης 27ης Αὐγούστου, τελευταίας ἡμέρας τοῦ Συνεδρίου ἀνεφέροντο εἰς τὴν εἰκονογραφίαν. Ὁμίλησαν ὁ ὑφηγητὴς κ. Θωμᾶς Προβατάκης μὲ θέμα «ἡ δι' ἀνθρωπίνης μορφῆς παράστασις τοῦ Ἀγίου Πνεύματος εἰς τὴν ὀρθόδοξον εἰκονογραφίαν», ἡ κα Αἰκατερίνη Καλαμαρ-

τζῆ-Κατσαροῦ «περὶ τῶν ἀπεικονίσεων τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου στὰ εἰκονογραφημένα βυζαντινὰ χειρόγραφα» καὶ ὁ κ. Ἰωάννης Ταβλάκης περὶ τῶν μεταβυζαντινῶν φορητῶν εἰκόνων ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὅρος μὲ θέμα «Οἰκουμενικὰς συνόδους». Τὸν κύκλον τῶν ὁμιλιῶν ἔκλεισεν ἡ ἐμπεριστατωμένη ὁμιλία τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἰδρύματος καθηγητοῦ κ. Παναγιώτου Χρήστου μὲ θέμα «Ὁ χαρακτήρ τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου».

Ἐπηκολούθησεν ἐπίσημον γεῦμα εἰς τὸ ξενοδοχεῖον «Μακεδονία Παλλάς» κατὰ τὸ ὅποιον ἐγένοντο αἱ σχετικαὶ προσρήσεις καὶ μὲ τὸ ὅποιον ἔληξαν αἱ ἐργασίαι τοῦ Συνεδρίου. Ὡς ἤδη ὑπεδηλώθη αἱ ὁμιλίαι θὰ περιληφθοῦν εἰς εἰδικὸν τόμον, ὁ ὁποῖος συντόμως θὰ ἴδῃ τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος.

Τὸ Συνέδριον ἐστάθη εἰς ὑψηλὸν ἐπιστημονικὸν ἐπίπεδον καὶ αἱ ἀκολουθήσασαι τὰς εἰσηγήσεις συζητήσεις ἦσαν λίαν ἐνδιαφέρουσαι. Ὡς ὀρθῶς παρατηρήθη πρόκειται περὶ τοῦ πρώτου ἐπιστημονικοῦ θεολογικοῦ Συνεδρίου, τὸ ὅποιον ἀποτελεῖτο ἀποκλειστικῶς ἀπὸ Ἑλλήνων. Πρέπει νὰ σημειώσωμεν ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Συνεδρίου ἐλειτούργησεν εἰς εἰδικὸν κτίσμα βιβλιοπωλεῖον μὲ τὰς πολλὰς καὶ καλὰς ἐκδόσεις τοῦ Ἰδρύματος, τὸ ὅποιον, ὡς ἐπληροφόρηθημεν, ἔκτοτε ἐξακολουθεῖ νὰ λειτουργῇ.

Θὰ ἦτο παράλειψις ἐὰν δὲν ἐξήρετο ἡ ἀρίστη ὀργάνωσις τοῦ Συνεδρίου. Ἡ Μονὴ Βλατάδων ὑπὸ τὸν ἡγούμενον αὐτῆς π. Θεοδώρητον Τσιριγώτην παρέσχεν ὅλα τὰ μέσα πρὸς τοῦτο. Ἄλλὰ καὶ ἡ Ὄργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ καθηγητοῦ κ. Θεοδώρου Ζήση, ἐφόρου τοῦ Ἰδρύματος, τοῦ κ. Βασιλείου Κοντοβᾶ, Συνεργάτου τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἰδρύματος καὶ τῆς κ. Σταυρούλας Θεοδωροῦδης, Γραμματέως τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἰδρύματος εἶναι ἀξία συγχαρητηρίων.

Σημειωτέον ὅτι εἰς τὸ Συνέδριον συμμετέσχον καὶ οἱ μητροπολίται Φιλίππων Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Προκόπιος, Καρπάθου καὶ Κάσου κ. Νεκτάριος καὶ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους κ. Νικόδημος. Ἐπίσης συμμετέσχον οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου Ι. Καλογήρου, Κ. Βαβοῦσκος, Θ. Θεοχαρίδης καὶ Λ. Μαυρίδης ὡς καὶ οἱ Ὑφηγηταὶ Β. Ψευτογκᾶς, Ἀ. Γλαδίνας, Α. Παπαδόπουλος καὶ Π. Μπούμης.

Ἄς εὐχηθῶμεν τὸ «Θεολογικὸν» τοῦτο «Συμπόσιον» νὰ ἀποτελέσῃ τὴν ἀπαρχὴν καὶ δι' ἄλλας ἀναλόγους συναντήσεις. Ἡ συνένωσις τῶν θεολογικῶν δυνάμεων τῆς χώρας μας καὶ ἡ ἀπὸ κοινοῦ μελέτη θεμάτων ἀναφερομένων εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας μας θὰ ἀποβοῦν, ἀσφαλῶς ἐπ' ἀγαθῷ ὄχι μόνον τῆς Θεολογικῆς Ἐπιστήμης ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

ΙΩΑΝΝΗΣ Θ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ (27 Μαρτίου 1981)

1. Τῆς 27ῆς Μαρτίου ἐ.ξ. ἐξεδήμησεν εἰς Κύριον ἀνὴρ τῆς ἐπιστήμης τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου ἄριστος θεραπευτής. Τὸ ἐπιστέγασμα τῶν ἐκκλησιαστικο-κανονικῶν του μελετῶν εἶναι τὸ πολύμοχθον, ὅσον καὶ ἀξιολογώτατον ἔργον του «Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον. Μελέται-Ἀρθρα-Γνωμοδοτήσεις-Σχόλια ἐπὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς Νομολογίας. Ἀθῆναι 1980, σελ. 912. Ὑπῆρξε βοηθὸς καὶ συνεργάτης τοῦ ἀειμνήστου Καθηγητοῦ καὶ Ἀκαδημαϊκοῦ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου τῆς Θεολογικῆς καὶ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν Κωνσταντίνου Ράλλη, οὐτινος τὰ νάματα ἐνεκολλώθη διὰ τὴν ἀποβῆ ὀτρηρὸς συνεχιστῆς τῶν ἐκκλησιαστικοκανονικῶν προβλημάτων, ἐπεκταθεὶς καὶ εἰς πεδία τοῦ βυζαντινοῦ καὶ νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ. Πρωτότυποι μελέται Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου, ἱστορικὰ δοκίμια περιγραφικὰ προσωποποιήτων, ποικιλία ἀρθρων τῆς εἰδικότητός του καὶ μάλιστα Γνωμοδοτήσεις ἐπὶ ἐπικαίρων νομοκανονικῶν θεμάτων καὶ Σχόλια ἐπὶ ποικίλων θεμάτων ἐκκλησιαστικῆς Νομολογίας, καὶ τέλος λόγοι καὶ ὁμιλίαι ἐπικαιρότητος ἦσαν τὰ ἐπιτεύγματα τῆς ἐπιστημονικῆς του δραστηριότητος.

2. Ἄλλ' ὁ μεταστάς δὲν διεκρίθη μόνον ὡς ὀτρηρὸς ἐπιστήμων καὶ ἐρευνητῆς προβλημάτων τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου, ἀλλὰ καὶ ὡς ἄνθρωπος. Φιλόφρων, ἀνεπίδεικτος, καταδεκτικὸς, πρόθυμος εἰς πᾶσαν αἰτουμένην γνώμην ἐπὶ θεμάτων τῆς εἰδικότητός του καὶ ὑπὲρ πάντα πιστὸς εἰς ἀρχὰς χριστιανικὰς λάτρης τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἐνθερμος πατριώτης καὶ θαυμαστῆς τῶν ἀρχῶν καὶ παραδόσεων τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδοξίας, ὁ Ἰωάννης Παναγόπουλος καταλείπει ὄνομα, περιποιοῦν τιμὴν καὶ αἴγλην εἰς τοὺς οἰκείους του, ὄνομα καλὸν εἰς τοὺς πολυπληθεῖς φίλους του καὶ μάλιστα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ὁποίαν καὶ ἠγάπησε καὶ ἐξυπηρέτησε παντοιοτρόπως.

3. Τὸ ἐπίσημον ὄργανον τῆς Ἐκκλησίας, ἡ «Ἐκκλησία» καὶ ὁ Δ/τῆς τοῦ Δελτίου τούτου λυποῦνται μὲν διὰ τὴν ἀπώλειαν ἀνδρὸς πολυτίμου, εὐχονται δὲ ὅπως ὁ δίκαιος κριτῆς καταξιώσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ προαπεθόντος νὰ συναγάλλεται ἐν μέσῳ δικαίων καὶ τῶν ἀγγελικῶν δυνάμεων, νὰ ἀναδείξῃ δὲ ἀξίους ἐργάτας τοῦ πνεύματός του ἐν τῷ πεδίῳ τῶν διαφερόντων του καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ νέου νομικοῦ ἐπιστήμονος υἱοῦ του, Ὑφηγητοῦ νῦν ἐν τῇ Νομικῇ Σχολῇ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

ALEXANDER TURYN (1900-1981)

Στις 26 Αυγούστου 1981, πλήρης ημερῶν, ἀπέθανε στὸ σπίτι του, στὴν Urbana τοῦ Illinois, ὁ μεγάλος ἑλληνιστὴς καὶ φιλέλληνας, ὁμότιμος καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς αὐτῆς πόλεως, Alexander Turyn.

Ὁ καθηγητὴς Turyn γεννήθηκε στὴν Βαρσοβία τῆς Πολωνίας στὶς 26 Δεκεμβρίου τοῦ 1900. Στὸ Πανεπιστήμιο τῆς γενετείας του ἀνεκηρύχθη διδάκτωρ τὸ 1923. Ἐσπούδασε ἐν συνεχείᾳ στὸ Βερολίνο καὶ γυρίζοντας στὴν πατρίδα του ἐδίδαξε ὡς ὑφηγητὴς μέχρι τὸ 1935 καὶ ἀκολούθως ὡς ἔκτακτος καθηγητὴς τῆς Κλασσικῆς Φιλολογίας ὡς τὸ 1939, πάντοτε στὸ ἴδιο Πανεπιστήμιο. Μετὰ τὸ 1939 εἰργάσθη ὡς ἐρευνητὴς στὴν Βατικανὴ Βιβλιοθήκη καὶ στὴν Ἑλληνικὴ πρωτεύουσα.

Τὸ 1941 μετακαλεῖται ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Michigan στὰ πλαίσια τῶν ὑποτροφιῶν τοῦ Ἰδρύματος Rockefeller καὶ ἀπὸ τὸ 1942 ὡς τὸ 1945 διδάσκει ὡς ἔκτακτος καθηγητὴς στὴν Ν. Ὑόρκη. Τὸ 1945 καλεῖται ὡς ἐπισκέπτης καθηγητὴς ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Illinois καὶ τὸ 1947 γίνεται τακτικὸς καθηγητὴς τῶν Κλασσικῶν Γραμμάτων στὸ αὐτὸ Πανεπιστήμιο. Στὴν θέση αὐτὴ ἔμεινε ὡς τὸ 1969, ὅποτε ἀπεχώρησε λόγω ὀρίου ἡλικίας. Ὁ ἐκλιπὼν ἐπιστήμιον παρεῖχε τὶς ὑπηρεσίες του καὶ μετὰ τὴν ἀναχώρησή του ὡς ἐπιστημονικὸς σύμβουλος τοῦ Κέντρου Ἐρευνῶν καὶ Μεταπτυχιακῶν Σπουδῶν τοῦ ἴδιου Πανεπιστημίου.

Ἐτιμήθη μὲ τὸν χρυσοῦν Σταυρὸν τοῦ Ταξιάρχου τοῦ Φοίνικος (1936), ἐξελέγη ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῆς Κρακοβίας (1946), τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (1954), ἀνεκηρύχθη ἐπίτιμος διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (1965), ἦτο ἐπιστημονικὸς συνεργάτης καὶ ἐταῖρος πολλῶν ἐταιρειῶν καὶ Ἰδρυμάτων, ὅπως π.χ. τοῦ Dumbarton Oaks (1956-1962) κ.ἄ.

Ἐπῆρξε μελετητὴς καὶ ἐκδότης τοῦ Πινδάρου καὶ ἄλλων Ἑλλήνων λυρικῶν. Ἐρευνήσε πρῶτος αὐτὸς τὴν χειρόγραφο παράδοση τῶν Ἑλλήνων τραγικῶν καὶ ἐξῆρε τὴν συμβολὴ τῶν βυζαντινῶν φιλολόγων τοῦ ΙΔ' αἰ. στὴν διάσωση τῶν κειμένων των.

Ἀξιόλογος ὑπῆρξε ἡ συμβολὴ τοῦ καθηγητοῦ Turyn στὸν τομέα τῆς Παλαιογραφίας. Μετὰ τὶς ἐκδόσεις τῶν Lake, σχετικὰ μὲ τοὺς χρονολογημένους βυζαντινοὺς κώδικες, οἱ ἐκδόσεις τοῦ Turyn θεωροῦνται μνημειώδεις. Μνημονεύομε: α') *Codices Graeci Vaticani saeculis XIII et XIV scripti annorumque notis instructi, In civitate Vaticana 1964* καὶ β') *Dated*

Greek Manuscripts of the Thirteenth and Fourteenth Centuries in the Libraries of Italy, vol I-II, University of Illinois Press, Urbana/Chicago/London 1972.

Ὁ καθηγητὴς Turyn ἦτο μεθοδικὸς ἐρευνητὴς, ἄριστος διδάσκαλος, ἐκλεκτὸς φίλος. Οἱ συνάδελφοι καὶ οἱ μαθηταὶ του σ' ὄλο τὸν κόσμον τὸν ἐνεθυμοῦντο μὲ συμπάθεια καὶ ἀλληλογραφοῦσαν μαζί του. Τὸ 1974 δὲ ἐξέδωκαν τιμητικὸ τόμον ὑπὸ τὸν τίτλον: Serta Turyniana.

Οἱ Ἕλληνες φίλοι του ἐθρήνησαν τὸν θάνατό του. Θὰ ἐνθυμοῦνται τὴν σεμνότητα τοῦ ἀνδρὸς καὶ θὰ διατηροῦν ζωντανὴ τὴν μνήμη του.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Δ. ΚΟΜΙΝΗΣ